

The Pirates of Tarutao และ Spirit House

เรื่องของคนนอก (กฎหมาย)

พนิดา หล่อเลิศรัตน์*

ถ้าจะกล่าวถึงนักเขียนนวนิยายไทยในปัจจุบันที่มีผลงานเป็นภาษาอังกฤษ ชื่อของพอล อดิเรกซ์ (Paul Adirex) น่าจะคุ้นหูผู้อ่านชาวไทยพอสมควร เพราะในระยะเวลาที่ผ่านมา นักเขียนผู้นี้มีผลงานเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ **The Pirates of Tarutao** (1994) **Mekong** (1995) **Until the Karma Ends** (1996) **The King Kong Effect** (1998) และ **Rattanakosin** (2004) ในขณะเดียวกัน คริสโตเฟอร์ จี. มัวร์ (Christopher G. Moore) ซึ่งเป็นนักเขียนชาวตะวันตกที่ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทยมานาน (นับตั้งแต่ ค.ศ.1988) มีโอกาสนำเสนอเรื่องราวของผู้คนและสถานที่ต่างๆ ในเมืองไทย ผ่านนวนิยายอาชญากรรมชุด Vincent Calvino P.I. Series ในเรื่อง **Spirit House** (1992) **Asia Hand** (1992) **The Big Weird** (1996) **Cold Hit** (1999) **Minor Wife** (2002) และ **Pattaya 24/7** (2004)

ในบทความนี้ผู้เขียนได้ศึกษานวนิยายเรื่อง **The Pirates of Tarutao** ซึ่งเป็นผลงานเรื่องแรกของพอล อดิเรกซ์ และ **Spirit House** ซึ่งเป็นเรื่องแรกในชุด Vincent Calvino P.I. Series ของคริสโตเฟอร์ มัวร์ เนื่องจากบทประพันธ์สองเรื่องนี้มีลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือเรื่อง **The Pirates of Tarutao** จัดเป็นเรื่องแนวผจญภัย โดยบนหน้าปกฉบับที่ตีพิมพ์ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2000 มีคำอธิบายว่าเรื่องนี้เป็น “A World War II adventure based on a true story” ส่วนเรื่อง **Spirit House** จัดอยู่ในประเภทนวนิยายอาชญากรรมแบบที่เรียกว่า “hardboiled crime fiction”¹ ในงานเขียนทั้งสอง

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ ดูเพิ่มเติมได้ที่ <http://en.wikipedia.org/wiki/Hardboiled>

เรื่องนี้ตัวละครเอกจะต้องฝ่าฟันอันตราย เผชิญเหตุการณ์ที่ตื่นเต้นระทึกใจ แต่ก็สามารถใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและรอดชีวิตมาได้

ถึงแม้ว่าเรื่องราวที่ชวนติดตามจะเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดผู้อ่าน แต่เนื่องจากผลงานทั้งสองเรื่องนี้ใช้ตัวละคร เหตุการณ์และฉากในเมืองไทยเป็นหลัก สิ่งที่ผู้ประพันธ์ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้คือการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมต้นทาง (source culture) สูผู้อ่านชาวต่างชาติที่อยู่ในวัฒนธรรมปลายทาง (receiving culture) โดยข้อมูลเหล่านี้ปรากฏในรูปคำศัพท์ทางวัฒนธรรม (cultural terms) ซึ่งหมายรวมถึงวัตถุ โครงสร้างทางสังคม ลักษณะทางธรรมชาติที่ไม่มีคำศัพท์ที่สอดคล้องกันในวัฒนธรรมปลายทาง (Bassnett and Trivedi, 1999: 24-25) ผู้เขียนบทความจึงต้องการเปรียบเทียบคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรื่อง **The Pirates of Tarutao** และ **Spirit House** วิธีการที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดคำศัพท์เหล่านั้น และปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อความแตกต่างด้านประเภทและกลวิธีการถ่ายทอดคำศัพท์ดังกล่าว

สำหรับคำศัพท์ทางวัฒนธรรมนั้น ปีเตอร์ นิวมาร์กอธิบายไว้ใน **A Textbook of Translation** (1995) ว่าคำศัพท์ทางวัฒนธรรมต่างชาติ ('foreign' cultural words) แบ่งเป็น 5 ประเภท (Newmark, 1995: 95) ได้แก่

1. นิเวศวิทยา (Ecology) เช่น พืช สัตว์ สภาพดินฟ้าอากาศ เป็นต้น
2. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) เช่น อาหาร เครื่องแต่งกาย สิ่งก่อสร้าง เป็นต้น
3. วัฒนธรรมทางสังคม (Social culture) เช่น อาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจ
4. องค์กร สิ่งที่เป็นปฏิบัติเป็นธรรมเนียม แนวคิด (Organisations, customs, activities, procedures)
5. อากัปกริยาและอุปนิสัย (Gestures and habits)

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้เขียนบทความพิจารณาคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรื่อง **The Pirates of Tarutao** แล้วพอจะแบ่งได้เป็น 8 ประเภทย่อยๆ ดังปรากฏในตารางข้างล่าง

ประเภท	คำศัพท์
1. มาตรการชั่ง ตวง วัดและหน่วยเงินตรา	kilometre; baht/US dollar
2. วัฒนธรรมทางวัตถุ	a long bamboo rod; long heavy rattan canes; dried rattan leaf roofs; buffalo drawn carts
3. ชื่อองค์กรและตำแหน่งในองค์กร	The Director General of the Department of Corrections (DG-DOC); Tarutao Vocational Training Settlement (TVTS); Inspector General; Governor
4. คำบ่งบอกสถานภาพทางสังคม	Khun; Luang; Pra; Praya; Chao Praya; a nonmember of the Royal family
5. ความเชื่อ	karma
6. ธรรมเนียมปฏิบัติ	wai
7. วัฒนธรรมทางสังคม	Muay Thai
8. นิเวศวิทยา	rattan leaf; water buffaloes

ส่วนคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในเรื่อง **Spirit House** ผู้เขียนบทความแบ่งได้เป็น 10 ประเภท โดยสามารถจำแนกเป็นตารางดังนี้

ประเภท	คำศัพท์
1. มาตรการชั่ง ตวง วัด	rai
2. วัฒนธรรมทางวัตถุ	soi; sub-soi; klong; tuk-tuk; wat; sticky rice and pork; pork or chicken slices skewered on a wooden stick; short-time hotel; drumsticks; bamboo tube keyboard; jangled bells; a small horn; fake gold wafers; gold leaf; kwian; san phra phoom

ประเภท	คำศัพท์
3. ชื่อองค์กรและตำแหน่งในองค์กร	The Police Hospital; the Police Headquarters; Colonel
4. คำบ่งบอกสถานภาพทางสังคม	Khun; farangs; katoeys; jao poh; mia noi; ex-mia noi
5. ชื่อคนและสถานที่	Ratana; Boonma; the Erawan Shrine/san phra prom; Koh Isan
6. ความเชื่อ	the next life; the middle path; pee; kinnari
7. ธรรมเนียมปฏิบัติ	wai; ram kae bon; tam boon; liang pee
8. วัฒนธรรมทางสังคม	yings; rent-a-wife; Body Snatchers
9. ส่วนเกี่ยวข้องกับอาภักภิรียาและอุปนิสัย	keeneow; poot len; riap-roy; kid mak mai dee
10. นิเวศวิทยา	gecko/dtook-gae

เมื่อเปรียบเทียบประเภทคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่พบในนวนิยายทั้งสองเรื่อง ผู้เขียนพบความคล้ายคลึงประการหนึ่งคือ ส่วนใหญ่คำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่พบจัดอยู่ในประเภทวัฒนธรรมทางวัตถุ และคำบ่งบอกสถานภาพทางสังคม แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างกันบางประการ ประการแรก ผู้เขียนพบคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในงานเขียนของคริสโตเฟอร์ มีวัวร์มากกว่าในผลงานของพอล อติเรกซ์ ประการที่สอง มีการใช้สำนวนไทยใน **Spirit House** แต่ไม่พบคำศัพท์ประเภทดังกล่าวในเรื่อง **The Pirates of Tarutao**

ในการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปคำศัพท์ทางวัฒนธรรม นิวมาร์ก อธิบายไว้ใน **Approaches to Translation** (1982) ว่าขั้นตอนการแปลคำศัพท์ประเภทชื่อหน่วยงานหรือสถาบันมี 13 วิธี (Newmark, 1982: 75-77) ได้แก่

1. การถ่ายเสียง (Transcription)
2. การแปลตรงตัว (Literal translation)
3. การใช้คำยืม (Loan-translation หรือ calque)

4. การแปลพอให้เห็นเค้าเดิม (Recognized translation)
5. การใช้คำศัพท์เทียบเคียง (Cultural equivalent)
6. การคิดศัพท์ใหม่ (Translation label) ซึ่งมักเป็นคำปรากฏร่วมจำเพาะ (collocation) โดยใส่ไว้ในเครื่องหมายคำพูด
7. การใช้วิธีแปล 2 วิธีประกอบกัน (Translation couplets) เริ่มจากการถ่ายเสียงและตามด้วยการแปลแบบตรงตัว คำศัพท์เทียบเคียง หรือศัพท์ใหม่ซึ่งใส่ไว้ในวงเล็บ
8. การใช้วิธีแปล 3 วิธีประกอบกัน (Translation triplets) คือการแปลแบบตรงตัว การถ่ายเสียง และความหมายตรง
9. การไม่แปล (Deletion) มักใช้กับคำศัพท์ที่ผู้แปลเห็นว่าไม่มีความสำคัญ
10. การแปลงสัญชาติ (Naturalization) หมายถึงการนำปัจจัย (suffix) ต่อท้ายคำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศ สำหรับวิธีนี้ผู้เขียนบทความเห็นว่าควรจะหมายรวมถึงการใช้อุปสรรค (prefix) และวิภัตติปัจจัย (inflection) ด้วย
11. การใช้ชื่อย่อ (Acronyms) และอาจแปลชื่อเต็มในกรณีที่คิดว่าจำเป็น
12. การใช้อุปสรรค (Metaphor) เช่น The Pentagon ซึ่งหมายถึงที่ทำการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา
13. การให้ข้อมูลเพิ่มเติม (Alternative or supplementary information) กระทำได้ 3 วิธี คือ การแทรกข้อมูลเพิ่มเติมไว้ในตัวบทแปล การทำเชิงอรรถ หรือการทำศัพท์านุกรม (glossary)

นอกจากนี้ ยังมีอีกวิธีหนึ่งที่ยูจีน เอ. ไนดา กล่าวไว้ใน **Toward a Science of Translating** (1964) คือการเสริมคำอธิบายเพื่อจำแนกประเภท (an explanatory classifier) ตามที่ซูซาน บาสเนตต์และฮาริช ทริเวดีอ้างไว้ใน **Post-colonial Translation: Theory and practice** (1999)

หลังจากที่ได้ศึกษาวิธีการถ่ายถอดศัพท์ทางวัฒนธรรมซึ่งปรากฏในเรื่อง **The Pirates of Tarutao** ผู้เขียนบทความพบว่าพล อติเรกซีใช้การแปลอยู่ 4 วิธี คือ

1. การแปลตรงตัว ได้แก่ชื่อทัศนสถานบนเกาะตะรุเตา คือ “Tarutao Vocational Training Settlement” (Adirex, 2000: 10) มีชื่อทางการเป็นภาษาไทยว่า “นิคมฝึกอาชีพตะรุเตา” (ปองพล อติเรกสาร, 2545: 30) นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้ตัวย่อว่า “TVTS” เพื่อความสะดวกในการกล่าวซ้ำ

2. การใช้คำศัพท์เทียบเคียง วิธีนี้ผู้ประพันธ์ใช้กับศัพท์ประเภทมาตราซึ่ง ดวง วัดและหน่วยเงินตรา ชื่อองค์กรและตำแหน่งในองค์กร และความเชื่อ

2.1 มาตราซึ่ง ดวง วัด เช่น

ผู้ประพันธ์บรรยายพื้นที่เกาะตะรุเตาโดยใช้ระบบอังกฤษ ดังนี้

“It’s Tarutao. It’s ninety square miles, so it’s large enough, and it’s in the Andaman Sea, about three miles from British Malaya, and 700 miles from Bangkok.” (Adirex, 2000: 7)

ในขณะที่บทแปลภาษาไทยใช้ระบบเมตริก

“ชื่อเกาะตะรุเตา มีพื้นที่ 151.13 ตารางกิโลเมตร เพราะฉะนั้น จึงใหญ่พอ และเกาะนี้อยู่ในทะเลอันดามัน ห่างจากหมู่เกาะมลายูของ อังกฤษประมาณ 4.8 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ถึง 1,126 กิโลเมตร” (ปองพล อติเรกสาร, 2545: 25) (การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้เขียนบทความ)

2.2 ชื่อองค์กรและตำแหน่งในองค์กร ในเรื่อง **The Pirates of Tarutao** มีชื่อองค์กรและตำแหน่งที่สำคัญ 3 ตัวอย่าง คือ “The Director General of the Department of Corrections (DG-DOC) of Thailand” (Adirex, 2000: 7) หมายถึง “อธิบดีกรมราชทัณฑ์” (ปองพล อติเรกสาร, 2545: 25) “the Governor of Satun Province” (Adirex, 2000: 69) หมายถึง “ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล” (ปองพล อติเรกสาร, 2545: 106) และ “the senior Inspector General of the DOC” (Adirex, 2000: 307) หมายถึง “ผู้ตรวจการทั่วไปอาวุโสแห่งกรมราชทัณฑ์” (ปองพล อติเรกสาร, 2545: 404)

2.3 ความเชื่อ ที่เห็นได้ชัดคือความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ผู้ประพันธ์เรื่อง **The Pirates of Tarutao** เลือักใช้คำ “karma” ซึ่งมีที่มาจากภาษาสันสกฤต เช่นเดียวกับคำว่า “กรรม” เช่น

“Now fate, by bringing him face to face with this captain again, seemed to demand that Karn repay that debt. Karn, like most Thais, believed in destiny and karma, so he made his decision accordingly.” (Adirex, 2000: 218-9) (การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้เขียนบทความ)

3. การใช้คำอธิบายเพื่อจำแนกประเภท มักใช้กับคำศัพท์ประเภทวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น “buffalo drawn carts” หมายถึง เกวียน “a long bamboo rod” หมายถึง ไม้เรียว “long, heavy rattan canes to enforce discipline” คือ หวาย (เครื่องมือสำหรับลงทัณฑ์) และ “dried rattan leaf roofs” คือ หลังคามุงจาก

ผู้เขียนบทความสังเกตว่าสำหรับคำศัพท์คำสุดท้าย ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำว่า “rattan leaf” แทนที่จะเป็น “palm leaf” ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่า “attap palm” (สิงคโปร์) “nipa palm” (ฟิลิปปินส์) หรือ “nipah palm” (มาเลเซีย) (Wikipedia, [2006, April 3]) ที่เป็นชื่อสามัญของ “จาก” พืชพื้นเมือง ในขณะที่บทแปลภาษาไทยผู้แปลใช้คำว่า “หลังคาจาก” (ปองพล อดิเรกสาร, 2545: 302)

4. การใช้วิธีแปล 2 วิธีประกอบกัน คือใช้การถ่ายเสียงประกอบกับการให้ข้อมูลเพิ่มเติมโดยแทรกข้อมูลไว้ในตัวบท เช่น มีการเทียบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินสกุลบาทกับเงินสกุลเหรียญสหรัฐ

“He made a meager living selling his catches to the TVTS. But this evening, he was risking his life for reward of five thousand baht (two thousand and thirty-two US dollars in 1939).” (Adirex, 2000: 14)

ตัวอย่างต่อมาคือ บรรดาศักดิ์ที่พระมหากษัตริย์ทรงมอบให้แก่ผู้ที่เป็นสามัญชนในกรณีนั้นนอกจากจะมีข้อความอธิบายไว้ในวงเล็บแล้วผู้ประพันธ์ยังได้เปรียบเทียบบรรดาศักดิ์ของไทยกับบรรดาศักดิ์ในประเทศอังกฤษด้วย

“The five men desperate to leave Tarutao on this fateful night were political prisoners who had arrived at this island prison twenty-nine days ago. They were Naval Captain Praya Sarapai (Praya was a title given by a king to his loyal subjects); Army Colonel Praya Surapan; Louis Kiriwat, a newspaper editor; Chalam Liampetrat, a lawyer; and Khun Akani (Khun was another title given by a king), a railroad engineer.” (Adirex, 2000: 14)

“You see, under the absolute monarchy, officials and those who had served the King well for a period of time were awarded titles

to be used in place of their names. I believe the system is similar to the titles of nobility granted by the English monarches to their subjects. Your system begins with Baron, Viscount, Earl, Marquis, up to Duke. Our lowest title is Khun, then above that are Luang, Pra, Praya, and Chao Praya, which is the highest title given to a nonmember of the Royal family.” (Adirex, 2000: 96)

ตัวอย่างสุดท้ายกล่าวถึงธรรมเนียมการไหว้เพื่อแสดงความเคารพ

“Khun Apipat greeted Vibul first in the Thai way with a wai, bringing the palms of both hands together and raising them to face level with his head bending down slightly, because the man was senior to him.” (Adirex, 2000: 307) (การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้เขียนบทความ)

ในขณะที่เดียวกันคำศัพท์ทางวัฒนธรรมซึ่งคริสโตเฟอร์ มาร์กกล่าวถึงในเรื่อง **Spirit House** มีวิธีการถ่ายทอดอยู่ 7 วิธีดังนี้

1. การถ่ายเสียง โดยไม่มีคำอธิบายประกอบเลย เช่น *dtook-gae* (ตุ๊กแก) *khun* (คุณ) *soi* (ซอย) *klong* (คลอง) *tuk-tuk* (ตุ๊กตุ๊ก) *keeneow* (ชีเหนียว) *wat* (วัด) และ *rai* (ไร่ - หน่วยวัดพื้นที่)

ผู้เขียนบทความเห็นว่าการถ่ายเสียงโดยไม่มีคำอธิบายประกอบเช่นนี้อาจสร้างปัญหาให้กับผู้อ่านที่ไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทย เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้ไม่ได้มีการใช้แพร่หลายจนกลายเป็นคำศัพท์ในภาษาอังกฤษ

2. การแปลตรงตัว เช่น “the next life” (ชาติหน้า) และ “the middle path” (ทางสายกลาง)

3. การแปลพอให้เห็นเค้าเดิม เช่นคำว่า “yings” (หญิง) ซึ่งน่าจะหมายถึง “ผู้หญิงหากิน” ดังในข้อความต่อไปนี้

“Calvino had a hunch. Jeff Logan had been killed because he was getting too close to finding some answers about a series of heart-attack victims who had bought out yings in Patpong.” (Moore, 2004 : 47)

4. การใช้คำศัพท์เทียบเคียง เช่น การใช้คำว่า “rent-a-wife” โดยหมายถึง “เมียเช่า” ซึ่งคล้ายกับคำว่า “rent-a-car” ที่หมายถึง “รถเช่า”

“The sixteen-year-old rent-a-wife who lived upstairs picked up the phone and started to listen in to their conversation. Mrs. Jamthong ran upstairs shouting in Lao at the whore upstairs to get off Mr. Calvino’s phone.” (Moore, 2004: 13)

คำว่า “Body Snatchers” โดยในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึงพวกที่ลักลอบขุดศพ ส่วนในเรื่อง **Spirit House** คำนี้หมายถึง เจ้าหน้าที่กู้ภัยจากมูลนิธิต่างๆ ที่รีบไปยังที่เกิดเหตุเพื่อแย่งกันเก็บร่างผู้เสียชีวิต

“In Bangkok it made all the difference whether the body was found in a public place. Competition was intense between rival societies which resident *farangs* collectively called the Body Snatchers. In teams of two or three, the Body Snatchers were members of Chinese Benevolent Societies who patrolled the streets in small white vans listening to the police band on their radios for the latest location of a killed-in-action pedestrian.” (Moore, 2004: 40)

5. การใช้คำอธิบายเพื่อจำแนกประเภท วิธีนี้มักพบในกรณีของวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น “sticky rice and pork” (ข้าวเหนียวหมูบั้ง/ทอด) “pork or chicken slices skewered on a wooden stick” (หมู/ไก่ย่าง) “short-time hotel” (โรงแรมมานรุต) “bamboo tube keyboard” (ระนาด) และ “fake gold wafers” (ทองคำเปลว)

ในกรณีของ “short-time hotel” นั้น ผู้เขียนบทความเห็นว่าคริสโตเฟอร์ มัวร์เข้าใจลักษณะการให้บริการของ “โรงแรมมานรุต” ซึ่งเป็นศัพท์ทางวัฒนธรรมไทย ดังนั้นจึงเลือกใช้คำอธิบายเพื่อจำแนกประเภทนี้ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างโรงแรมที่ใช้ตัวเลขเป็นชื่อในเมืองไทยและสหรัฐอเมริกาว่า

“Hotel 86. Not far. You know? Everyone in Washington Square know Hotel 86 good for short-time?”

Any hotel in Thailand with a number for a name was a short-time hotel, catering to sexual encounters lasting between five minutes and three hours. A Thai visiting America might be a little confused to find families checking into a Motel 6.” (Moore, 2004: 71)

ส่วนในกรณีของ “bamboo tube keyboard” (ระนาด) ผู้เขียนบทความคิดว่าน่าจะเป็นความเข้าใจผิดของผู้ประพันธ์ เนื่องจากตามปกติเครื่องดนตรีชนิดนี้ไม่ใช่ไม้ไผ่เป็นส่วนประกอบ

6. การใช้วิธีแปล 2 วิธีประกอบกัน สามารถแบ่งเป็น 4 แนวทางคือ

6.1 การถ่ายเสียงและการใช้คำศัพท์เทียบเคียง เช่น คำว่า *jao poh* (เจ้าพ่อ) ซึ่งผู้ประพันธ์เปรียบเทียบกับ “a godfather, a tycoon, a dark influence” (Moore, 2004: 73)

6.2 การถ่ายเสียงและการให้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น *riap-roy* (เรียบร้อย) *kinnari* (กินรี) *ram kae bon* (รำแกบ่น) เป็นต้น

“Ratana was *riap-roy*, which is Thai for respectable women who were expected to remain sheltered at home until their marriage. These *riap-roy* women contrasted with the women who basically had no home and lived half a dozen in a squalid room, selling themselves in places like Patpong, Soi Cowboy, Nana, and the hundreds of brothels, short-time hotels, and massage parlors.” (Moore, 2004: 18-19)

“The main room of the house—with huge mirrors in gold brocade frames hanging on opposite walls—displayed Oriental paintings, sculptures, and objects fashioned from polished teak, black marble, and silver so flawless Calvino could see his banged-up face and wince. He stood next to a tall wooden *kinnari*, a mythical half-woman on the top and half-bird on the bottom.” (Moore, 2004 : 116)

“The early afternoon heat slanted down hard on the Erawan Shrine dancers. They danced the ram kae bon, the offering dance to the spirits of the san phra prom. The slender young girls twisted, dipped, bowed and knelt in their ritual dance around the idol.” (Moore, 2004 : 190)

6.3 การถ่ายเสียงและการแปลงสัญชาติ เช่นการเติม “sub-” ซึ่งเป็นอุปสรรค (prefix) ที่หมายถึง “ส่วนย่อย” หน้าคำว่า *soi* และการเติม “-ed” ข้างหลังคำว่า *wai* เพื่อเปลี่ยนให้เป็นรูปอดีตกาลตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

“Ben Hoadly’s apartment building was off a narrow, winding sub-soi which fed onto Soi Suan Phlu. The mouth of the sub-soi swarmed with food-stall vendors in greasy aprons, beauty salons with sun-bleached posters of movie stars, their corners drooping.” (Moore, 2004 : 48)

“Calvino recognized the face from newspaper photographs. It was Chanchai. The African Queen owner bowed and waied at the same moment. Other staff—their faces masks of fear, the same look he remembered on Tik’s face earlier—waied and faded into the shadows.” (Moore, 2004 : 95)

6.4 การถ่ายเสียงและการแปลตรงตัว การแปลวิธีนี้พบในคำที่เป็นชื่อเฉพาะ เช่น “Ratana” (รัตนา)

“Her name translated into English as “fine crystal.” There was something about her—call it delicate, refined, classy—that reminded him of a beautiful crystal piece with a tiny flaw which had reduced its value.” (Moore, 2004 : 78)

“Boonma” (บุญมา)

“They had circled back to the house with the dead katoey whose real name meant ‘merit-comes’.” (Moore, 2004 : 111)

และ Koh Isan (เกาะอีสาน)

“Calvino knew the basic outline about Klong Toey or the name locals used: *Koh Isan*–Island of Isan. Families were loose, porous, without much warmth or understanding between the parents and kids.” (Moore, 2004 : 111)

7. การใช้วิธีแปล 3 วิธีประกอบกัน โดยแบ่งได้เป็น 4 แนวทางคือ

7.1 การถ่ายเสียง การแปลตรงตัวและการให้ข้อมูลเพิ่มเติม ตัวอย่างเช่น สำนวนไทยที่สะท้อนความคิดและความเชื่ออย่าง *kid mak mai dee* (คิดมากไม่ดี) *tam boon* (ทำบุญ) *liang pee* (เลี้ยงผี)

“There was a Thai expression for how he felt as he tossed the paper aside: *kid mak mai dee*. Thinking too much is bad. The claim was that thinking gave you a headache, and a big dose of the blues. Instead, it was better to concentrate on the empty void, and not to struggle, question, or doubt. Go with the flow, as the hippies used to preach.” (Moore, 2004 : 157)

“*Tam boon*–making merit–was the Thai expression when an offering was made to Buddha in a temple. At a spirit house, the Thai expression was *liang pee*–placate the spirits...*Tam boon* or *liang pee* was always this mixed thing: Merit or protection came from giving away what was wanted.” (Moore, 2004 : 209–210)

7.2 การถ่ายเสียง การแปลตรงตัวและการแปลงสัญชาติ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือคำว่า *mia noi* (เมียน้อย) ข้อความแรกที่ตัดตอนมาผู้ประพันธ์ใช้วิธีถ่ายเสียง

และแปลตรงตัว ส่วนในข้อความที่สองผู้ประพันธ์ใช้การถ่ายเสียงและใส่ “-s” เพื่อเปลี่ยนให้เป็นรูปพหูพจน์ตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

“Daeng lived on Soi 41, Sukhumvit Road; this *soi* had the nickname Soi Mia Noi—the Street of the Minor Wives.” (Moore, 2004 : 101)

“When the Chinese Thais were making money hand over fist during the crazy years of 1989 and 1990, the *mia nois* had extra money which they had invested in Daeng’s antiques. After the crash, there were some *mia nois* who had a net worth exceeding their patron’s.” (Moore, 2004 : 123)

7.3 การถ่ายเสียง การใช้คำอธิบายเพื่อจำแนกประเภทและการให้ข้อมูลเพิ่มเติม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือคำว่า *san phra phoom* (ศาลพระภูมิ) หรือ “spirit house”

“Every house, office, brothel, go-go bar and tax office had a *san phra phoom*—spirit house—either on the grounds or inside the house. This was where Buddhism left off and animism began. And most Thais believed in *pee*—a spirit—as a real living entity which lived on the grounds and, unless placated with daily offerings, the spirit was liable to retaliate and unleash bad fortune—an accident, loss of money, loss of face, or all your hair would fall out in the middle of the night.” (Moore, 2004 : 75)

7.4 การถ่ายเสียง การแปลงสัญชาติและการให้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่นคำว่า *farangs* (ฝรั่ง) และ *katoeys* (กะเทย) ซึ่งหลังจากมีการอธิบายเพิ่มเติมแล้ว ผู้ประพันธ์จะใช้คำที่ถ่ายเสียงนี้ซ้ำโดยไม่มีคำอธิบายอีก

“In the corner three or four middle-aged *farangs*—the Thai word for Americans or Europeans with white skin—their faces obscured by the shadows thrown by the cages, drank Singha beer straight from the bottle.” (Moore, 2004 : 2)

“A fence ran along one side of the pavement. Sheltered inside the fence...was a blind lottery vendor selling tickets from a wooden tray strapped around his neck...Two katoeys in tight jeans, heavy makeup, eyeliner, and cheap perfume fussed over the tickets, giggling. Katoeys had the factory-original equipment of a man at birth, but somewhere along the way believed a woman was locked inside waiting to be set free.” (Moore, 2004 : 48) (การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้เขียนบทความ)

เมื่อเปรียบเทียบวิธีการถ่ายถอดคำศัพท์ทางวัฒนธรรมระหว่างเรื่อง **The Pirates of Tarutao** และเรื่อง **Spirit House** ผู้เขียนบทความพบว่าผู้ประพันธ์ใช้การถ่ายเสียงแบบตามใจชอบไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน โดยเสียงเดียวกันอาจมีการถ่ายถอดต่างกัน เช่น เสียง “พ” มีการใช้ทั้ง “ph” และ “p” อย่างในคำว่า *san phra prom* (ศาลพระพรหม) ซึ่งในความเป็นจริงแล้วถ้าอ่านออกเสียงจะเป็นคนละเสียงกัน หรือเมื่อถ่ายเสียงออกมาเป็นตัวอักษรแล้วไม่สามารถออกเสียงได้ แม้ผู้พูดภาษาไทยเองก็อาจจะไม่สามารถเดาได้ว่าคำนั้นคือคำอะไรในภาษาไทย เช่นเสียง “ด” ในคำว่า *dtook-gae* (ตุ๊กแก) เพราะหากใช้เกณฑ์การถ่ายเสียงของราชบัณฑิตยสถานจะเป็น *tuk kae*

นอกจากนี้พอล อติเรกซ์มักถ่ายถอดคำศัพท์โดยใช้วิธีการเดียว ในขณะที่คริสโตเฟอร์ มัวร์มักผสมผสาน 2-3 วิธีการเข้าด้วยกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจมีเหตุจากปัจจัย 3 ประการซึ่งเกี่ยวเนื่องกัน ประการแรกคือ จำนวนและประเภทคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายทั้งสองเรื่องที่มีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือมีจำนวนและประเภทคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในเรื่อง **Spirit House** มากกว่าในเรื่อง **The Pirates of Tarutao** ผู้ประพันธ์จึงต้องอาศัยวิธีอันหลากหลายเพื่อถ่ายถอดข้อมูลทางวัฒนธรรมเหล่านั้น

เหตุที่จำนวนและประเภทคำศัพท์ในนวนิยายทั้งสองเรื่องมีความแตกต่างกันก็เนื่องมาจากปัจจัยประการที่สอง นั่นคือนวนิยายทั้งสองเรื่องมีองค์ประกอบที่ต่างกัน เรื่อง **The Pirates of Tarutao** จัดเป็นนวนิยายผจญภัยอิงประวัติศาสตร์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สถานที่ที่ใช้เป็นท้องเรื่องครอบคลุมประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

ออกเสียงได้ ตัวละครมาจากหลากหลายเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม เช่น อินเดีย อังกฤษ จีน มาลาเย และไทย ดังนั้นจึงไม่มีคำศัพท์ทางวัฒนธรรมไทยเข้าเกี่ยวข้องมากนัก ส่วนเรื่อง **Spirit House** เป็นนวนิยายอาชญากรรม เหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ตัวละครเอกที่เป็นนักสืบเอกชนต้องสืบหาสาเหตุการเสียชีวิตของคนรู้จัก ต้องพูดคุยกับผู้คนที่เกี่ยวข้องแต่ไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ผนวกกับความเชื่อทางศาสนาของชาวไทยที่แตกต่างจากความเชื่อของชาวตะวันตก และสะท้อนออกมาในรูปของศาลพระภูมิอันเป็นที่มาของชื่อเรื่อง ผู้ประพันธ์จึงจำต้องถ่ายทอดคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจำนวนมากมาสู่ผู้อ่าน

นอกจากจำนวนคำศัพท์ทางวัฒนธรรมและองค์ประกอบทางการประพันธ์ที่แตกต่างกันแล้ว ผู้เขียนบทความเห็นว่ากลวิธีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างงานเขียนสองเรื่องนี้ยังเป็นผลจากปัจจัยประการที่สาม ได้แก่ จุดประสงค์ในการประพันธ์ พอล อติเรกซ์กล่าวไว้ใน “คำนำผู้เขียน” ของ **โจรสลัดแห่งตะรุเตา** ว่า

“เรื่องราวบนเกาะตะรุเตาควรจะได้ถูกนำมาเปิดเผย จะเป็นด้วยนวนิยายหรือภาพยนตร์ก็ตาม แต่ในความรู้สึกส่วนตัวของผมนั้น ผมอยากจะทำให้ออกมาเป็นภาษาอังกฤษเพื่อที่จะได้เผยแพร่เรื่องราวไปยังที่ต่างๆ ของโลกได้มากขึ้น” (ปองพล อติเรกสาร, 2545 : 8)

ความต้องการถ่ายทอดเรื่องราวบนเกาะตะรุเตาให้ผู้อ่านนานาชาติน่าจะมีส่วนให้ผู้ประพันธ์เลือกใช้การถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมไทยที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำศัพท์เทียบเคียง การใช้คำอธิบายเพื่อจำแนกประเภท และเมื่อมีการถ่ายเสียงจะมีคำอธิบายเพิ่มเติมด้วย

ส่วนในกรณีของคริสโตเฟอร์ มัวร์นั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์อยู่ในสถานะของคนนอกที่พยายามเรียนรู้และทำความเข้าใจผู้คน ภาษา ความคิดและความเชื่อที่แตกต่าง ผลที่ได้คือการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน โดยการผสมผสานนี้สะท้อนออกมาในรูปของวิธีอันหลากหลายในการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมไทย เช่น การถ่ายเสียง การแปลงสัญชาติและการแปลพอให้เห็นเค้าเดิม วิธี

การแปลเหล่านี้อาจสร้างปัญหาสำหรับผู้อ่านที่ไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทย โดยคริสโตเฟอร์ มัวร์ให้สัมภาษณ์กับเว็บไซต์ Krimi-Couch ว่าเขาและวินเซนต์ คัลวินโน ตัวละครเอกในเรื่อง **Spirit House** มีความคล้ายคลึงกัน คือ

“The desire to understand and make our way in a world where the culture, traditions and language are so different from what we possess in the west is the main bond I share with Calvino.” (Schafft, [2006, February 9])

ในบทความนี้ผู้เขียนนำทฤษฎีการแปลของปีเตอร์ นิวมาร์กและยูจิน ไนดามาปรับใช้เพื่ออธิบายการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมไทยเป็นภาษาอังกฤษในงานเขียนของพอล อติเรกซ์ และคริสโตเฟอร์ มัวร์ ทั้งๆ ที่ผลงานสองเรื่องนี้ไม่ใช่งานแปล แต่ผู้เขียนบทความเห็นว่าผลงานเรื่อง **The Pirates of Tarutao** และ **Spirit House** จัดอยู่ในประเภทงานเขียนข้ามวัฒนธรรม (intercultural writing) เช่นเดียวกับวรรณกรรมแปล (literary translation) อื่นๆ โดยในวรรณกรรมแปล ผู้แปลถ่ายทอดวัฒนธรรมจากตัวบทต้นทางที่เป็นงานเขียน (written text) มาสู่ตัวบทแปลที่เป็นงานเขียนเช่นกัน แต่ในงานเขียนของพอล อติเรกซ์และคริสโตเฟอร์ มัวร์ ตัวบทต้นทางไม่ใช่งานเขียนแต่เป็นวัฒนธรรมต้นทางตามความเข้าใจของผู้ประพันธ์ (culture as metatext) และได้รับการถ่ายทอดมาสู่ตัวบทปลายทางที่เป็นงานเขียน ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากซูซาน บาสเน็ตต์และฮาริช ทรีเวดี (Bassnett and Trivedi, 1999) ที่เปรียบเทียบวรรณกรรมหลังลัทธิล่าอาณานิคมกับวรรณกรรมแปลไว้ใน **Post-colonial Translation : Theory and practice** ว่า

“Significant differences between literary translation and post-colonial literature are obvious and should be addressed from the outset. The primary difference is that, unlike translators, post-colonial writers are not transposing a text. As background to their literary works, they are transposing a culture—to be understood as a language, a cognitive system, a literature (comprised of a system of texts, genres, tale types, and so on),

a material culture, a social system and legal framework, a history, and so forth...The transmission of elements from one culture to another across a cultural and/or linguistic gap is a central concern of both these types of intercultural writing and similar constraints on the process of relocation affect both types of texts.” (Bassnett and Trivedi, 1999 : 20, 23)

อย่างไรก็ตาม บทประพันธ์ทั้งสองเรื่องนี้ดูเหมือนว่าจะไม่ได้รับความนิยมนเท่าที่ควรในหมู่นักอ่านชาวไทยด้วยเหตุผลสองประการ กล่าวคือ สำหรับเรื่อง **The Pirates of Tarutao** นั้นผู้อ่านคนไทยอาจจะไม่เห็นความจำเป็นในการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านการเสพวรรณกรรมที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากผู้อ่านสามารถรับรู้ข้อมูลประเภทนี้ผ่านวรรณกรรมที่เขียนเป็นภาษาไทยซึ่งมีอยู่อย่างดาษดื่น ส่วนเรื่อง **Spirit House** นั้น เนื่องจากผู้ประพันธ์ไม่มีความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างถ่องแท้ การถ่ายทอดคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจึงกระทำได้เพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นวนิยายทั้งสองเรื่องนี้กลายเป็นงานเขียนนอกสายตาสำหรับผู้อ่านชาวไทย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

- Adirex, Paul. **The Pirates of Tarutao**. Bangkok : Aries Books, 2000.
- Bassnett, Susan, and Harish Trivedi. **Post-colonial Translation: Theory and practice**. London/New York: Routledge, 1999.
- Moore, Christopher G. **Spirit House**. Bangkok : Heaven Lake Press, 2004.
- Newmark, Peter. **A Textbook of Translation**. London : Phoenix ELT, 1995.
- Newmark, Peter. **Approaches to Translation**. Oxford : Pergamon Press, 1982.
- Schafft, Lars. "Hard Stories, Heart Talk: Interview with Christopher G. Moore"
[Online]. Available from: <http://www.krimi-couch.de/krimis/interview-with-christopher-g-moore.html> [2006, February 9].
- Wikipedia. "Nypa fruticans" [Online]. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Nipa_palm [2006, April 3].

ภาษาไทย

- ปองพล อติเรกสาร. **โจรสลัดแห่งตะรุเตา**. แปลโดย วิภาดา กิตติโกวิท. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2545.

บทคัดย่อ

The Pirates of Tarutao และ Spirit House เรื่องของคนนอก (กฎหมาย)

นวนิยายเรื่อง The Pirates of Tarutao ของพอล อติเรกซ์นำเสนอเรื่องราวระทึกใจโดยอ้างอิงเหตุการณ์จริงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะที่คริสโตเฟอร์ จี. มัวร์สร้างความตื่นเต้นแก่ผู้อ่านนวนิยายเรื่อง Spirit House ด้วยคดีอาชญากรรมที่พิวพันผู้มีอิทธิพลในหลายวงการ อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้ว ผู้ประพันธ์ผลงานทั้งสองเรื่องนี้ยังต้องรับมือกับสิ่งท้าทายอีกประการหนึ่งคือการปิดช่องว่างทางวัฒนธรรมระหว่างผู้อ่านชาวต่างชาติและตัวละครจากหลายวัฒนธรรม (รวมถึงวัฒนธรรมไทย) ด้วยการถ่ายทอดคำศัพท์ทางวัฒนธรรมประเภทต่างๆ และการที่ผู้ประพันธ์ทั้งสองเลือกใช้วิธีการที่แตกต่างเพื่อถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในการประพันธ์ที่แตกต่างด้วย เช่นกัน กล่าวคือ ในกรณีของ The Pirates of Tarutao พอล อติเรกซ์เป็นนักเขียนชาวไทยซึ่งพยายาม “แปล” วัฒนธรรมไทยไปสู่ผู้อ่านต้นฉบับภาษาอังกฤษ ส่วนในกรณีของ Spirit House คริสโตเฟอร์ มัวร์อยู่ในสถานะของคนนอกที่พยายามทำตัวให้กลมกลืนกับคนท้องถิ่นเพื่อที่จะเข้าถึงความเชื่อ ประเพณี และวิถีชีวิตของคนเหล่านั้น

Abstract

The Pirates of Tarutao and Spirit House *Stories of Outcasts and Outlaws*

Featuring *The Pirates of Tarutao* as a World War II adventure story, Paul Adirex offers his readers plots and intrigues based on a true story. Meanwhile, those enjoying Christopher G. Moore's *Spirit House* find themselves absorbed in murders and scandals surrounding the Erawan Shrine. However, in addition to entertaining their audiences, these authors have brought themselves another daunting task—bridging the cultural gap between the Western patrons and their multicultural, including Thai, characters. A study reveals some differences between the categories of cultural terms and the strategies of cultural transfer used by the Thai writer Adirex and those used by his Canadian counterpart. The dissimilarities, to a certain extent, point to the contrasting motives in their literary creations. While Paul Adirex sees himself as an insider trying to 'translate' Thai culture for his readers, Christopher Moore, as well as his private eye, is an outsider who has run the risk of blending himself with the locals, hoping to understand their beliefs, customs, and way of life.